

APLIKASI SUSUNAN KEUTAMAAN PERSEKUTUAN DALAM PENYEDIAAN TEMPAT DUDUK MAJLIS RASMI

Prof Dr Hj Mohd Anuar Hj Abdul Hamid KSD, ANS, PJK
SKM (JPK), Dip Agric (UPM), Bac Agric Ed (UPM), Ms Ed Adm (UPM) PhD MA (APS)

Abstrak

Susunan Keutamaan Persekutuan merupakan asas utama dalam penyediaan tempat duduk bagi majlis rasmi di Malaysia kerana berfungsi sebagai panduan dalam menentukan kedudukan tetamu berdasarkan jawatan, gelaran dan fungsi rasmi. Pematuhan terhadap prinsip ini bukan sahaja mencerminkan penghormatan kepada individu yang hadir, malah memastikan kelancaran perjalanan majlis, mengelakkan kekeliruan protokol serta meningkatkan imej profesional organisasi. Artikel ini membincangkan aplikasi Susunan Keutamaan Persekutuan dalam penyediaan pelan tempat duduk dengan meneliti prinsip-prinsip asas seperti keutamaan jawatan mengatasi individu, konsep tempat kehormat (*seat of honour*), kedudukan sebelah kanan sebagai tempat yang lebih utama serta kaedah penyusunan tempat duduk mengikut kategori majlis, termasuk majlis kerajaan, institusi pengajian tinggi, organisasi korporat dan pertubuhan bukan kerajaan. Perbincangan turut menghuraikan faktor-faktor yang mempengaruhi penyediaan pelan tempat duduk, seperti objektif penganjuran, keselamatan, kehadiran pasangan, liputan media, kemudahan akses serta peranan raptai dalam mengesahkan ketepatan susunan sebelum majlis berlangsung. Penulisan ini menggunakan pendekatan analisis literatur dengan merujuk kepada dokumen rasmi kerajaan, garis panduan protokol serta karya ilmiah berkaitan pengurusan majlis dan diplomasi. Dapatan menunjukkan bahawa penguasaan terhadap Susunan Keutamaan Persekutuan membolehkan pegawai protokol menyediakan pelan tempat duduk yang lebih sistematik, adil dan selaras dengan amalan protokol kebangsaan serta antarabangsa. Justeru, pemahaman dan pengaplikasian prinsip-prinsip tersebut hendaklah diperkukuh melalui latihan, pematuhan kepada garis panduan rasmi dan pembangunan kompetensi pegawai protokol bagi memastikan setiap majlis rasmi dilaksanakan secara profesional, berwibawa dan memenuhi standard pengurusan majlis yang berkualiti.

Pendahuluan

Susunan tempat duduk dalam majlis rasmi tidak boleh disediakan secara sewenang-wenangnya, sebaliknya hendaklah berpandukan prinsip Susunan Keutamaan Persekutuan (*Order of Precedence*). Susunan keutamaan ialah satu sistem yang menetapkan taraf dan kedudukan seseorang berdasarkan jawatan rasmi yang disandang. Sistem ini bertujuan memastikan penghormatan yang sewajarnya diberikan kepada tetamu mengikut kedudukan mereka dalam pentadbiran negara, kerajaan negeri atau organisasi (Jabatan Perdana Menteri, 2014).

Di Malaysia, Perintah Susunan Keutamaan Persekutuan menjadi rujukan utama dalam semua majlis rasmi kerajaan. Walau bagaimanapun, bagi majlis universiti, badan berkanun, syarikat berkaitan kerajaan (GLC), pertubuhan profesional dan pertubuhan bukan kerajaan (NGO), prinsip yang sama masih diguna pakai dengan penyesuaian berdasarkan struktur organisasi masing-masing (INTAN, 2020).

Prinsip Asas Susunan Keutamaan

Penyediaan pelan tempat duduk hendaklah mematuhi beberapa prinsip asas berikut.

1. Jawatan Mengatasi Individu

Keutamaan diberikan kepada jawatan, bukannya kepada individu yang menyandang jawatan tersebut. Sebagai contoh, seorang Ketua Setiausaha Kementerian mempunyai keutamaan mengikut jawatan rasminya walaupun beliau lebih muda daripada seorang bekas pegawai kanan kerajaan.

Prinsip ini memastikan layanan yang diberikan adalah konsisten dan bebas daripada unsur peribadi (Jabatan Perdana Menteri, 2014).

2. Tetamu Kehormat Menduduki Tempat Kehormat

Dalam kebanyakan majlis rasmi, Tetamu Kehormat yang merasmikan majlis diberikan tempat kehormat (*seat of honour*). Tempat ini lazimnya berada di tengah pentas atau di sebelah kanan tuan rumah bagi majlis jamuan rasmi (McCaffree & Innis, 1995).

3. Kedudukan Sebelah Kanan

Dalam protokol antarabangsa, kedudukan di sebelah kanan dianggap sebagai tempat yang lebih tinggi daripada sebelah kiri. Oleh itu, individu yang mempunyai keutamaan kedua akan ditempatkan di sebelah kanan Tetamu Kehormat, manakala individu berikutnya ditempatkan di sebelah kiri secara berselang-seli (Trotter, 2012).

Penentuan Tempat Kehormat

Tempat kehormat bergantung pada bentuk majlis yang dianjurkan.

a) Pentas

Dalam majlis yang menggunakan pentas, tempat paling utama ialah di bahagian tengah kerana mudah dilihat oleh seluruh hadirin dan menjadi fokus utama majlis.

VIP 3 VIP 2 VIP 1 TETAMU KEHORMAT TUAN RUMAH VIP 4 VIP 5

Walau bagaimanapun, sekiranya Tuan Rumah mempunyai kedudukan rasmi yang lebih tinggi daripada tetamu lain, pelan tempat duduk boleh disesuaikan berdasarkan Susunan Keutamaan Persekutuan (Jabatan Perdana Menteri, 2014).

b) Meja Jamuan

Dalam majlis makan malam rasmi:

VIP 2 TETAMU KEHORMAT TUAN RUMAH VIP 1

Tetamu Kehormat ditempatkan di sebelah kanan tuan rumah. Susunan ini diamalkan secara meluas dalam protokol diplomatik dan majlis rasmi kerajaan (McCaffree & Innis, 1995).

Susunan Mengikut Kategori Majlis

Majlis Kerajaan

Dalam majlis rasmi kerajaan, susunan tempat duduk hendaklah berpandukan Perintah Susunan Keutamaan Persekutuan dan, jika berkaitan, Susunan Keutamaan Negeri. Sekiranya terdapat wakil kepada seseorang pegawai, wakil tersebut hanya menikmati keutamaan yang diberikan secara rasmi kepada wakil berkenaan, bukan

secara automatik menyamai kedudukan pegawai yang diwakili (Jabatan Perdana Menteri, 2014).

Majlis Universiti

Dalam institusi pengajian tinggi, susunan keutamaan lazimnya bermula dengan Canselor, Pro-Canselor, Naib Canselor, Pengerusi Lembaga Pengarah Universiti, Timbalan Naib Canselor, dekan dan pegawai akademik mengikut struktur yang ditetapkan oleh universiti.

Majlis Korporat

Bagi organisasi korporat, keutamaan lazimnya diberikan kepada Pengerusi Lembaga Pengarah, Ketua Pegawai Eksekutif (CEO), ahli lembaga pengarah, pengurusan kanan dan tetamu jemputan khas. Walaupun lebih fleksibel, prinsip protokol tetap perlu dipatuhi bagi mengelakkan salah faham.

Majlis NGO atau Persatuan

Dalam pertubuhan bukan kerajaan, susunan tempat duduk biasanya mengikut Perlembagaan Pertubuhan dan hierarki jawatan seperti Penaung, Penasihat, Presiden atau Yang Dipertua, Timbalan Presiden, Naib Presiden, Setiausaha Agung dan Bendahari.

Faktor Yang Mempengaruhi Penyediaan Tempat Duduk

Selain susunan keutamaan, beberapa faktor lain turut mempengaruhi penyediaan pelan tempat duduk, antaranya:

- objektif penganjuran majlis;
- bilangan tetamu kehormat;
- kehadiran pasangan;
- keperluan keselamatan;
- akses keluar masuk pentas;
- liputan media dan jurugambar;

- keperluan tetamu OKU;
- susunan bendera dan latar pentas.

Semua faktor ini perlu dipertimbangkan secara menyeluruh bagi memastikan pelaksanaan protokol berjalan lancar (Allen et al., 2011).

Peranan Raptai

Raptai merupakan langkah terakhir sebelum majlis berlangsung. Melalui raptai, pegawai protokol dapat mengesahkan:

- kedudukan semua VIP;
- laluan masuk dan keluar;
- lokasi penyampaian cenderamata;
- kedudukan jurugambar;
- pergerakan pengiring;
- kedudukan bendera;
- kesesuaian pelan tempat duduk.

Raptai juga membantu mengenal pasti kelemahan dalam pelan tempat duduk sebelum hari majlis sebenar (Allen et al., 2011).

Kesimpulan

Susunan Keutamaan Persekutuan merupakan asas utama dalam penyediaan pelan tempat duduk bagi majlis rasmi di Malaysia. Pematuhan terhadap prinsip keutamaan, konsep tempat kehormat dan etika protokol bukan sahaja mencerminkan penghormatan kepada tetamu, malah meningkatkan profesionalisme organisasi dan mengurangkan risiko kesilapan semasa penganjuran majlis. Oleh itu, setiap pegawai protokol dan urus setia perlu memahami serta mengaplikasikan prinsip-prinsip ini secara konsisten agar setiap majlis rasmi dapat dilaksanakan dengan teratur, berwibawa dan menepati amalan protokol yang diiktiraf.

Rujukan

1. Allen, J., O'Toole, W., Harris, R., & McDonnell, I. (2011). *Festival and Special Event Management* (5th ed.). John Wiley & Sons.
2. Institut Tadbiran Awam Negara (INTAN). (2020). *Panduan Pengurusan Majlis dan Protokol*. Bukit Kiara: INTAN.
3. Jabatan Perdana Menteri. (2014). *Perintah Susunan Keutamaan Persekutuan*. Putrajaya: Jabatan Perdana Menteri.
4. McCaffree, M. J., & Innis, P. (1995). *Protocol: The Complete Handbook of Diplomatic, Official and Social Usage*. Devon Publishing.
5. Trotter, A. (2012). *The Pocket Guide to Protocol*. Trafford Publishing.